VI сесія Вярхоўнага Совета БССР

Аб утварэнні саюзна-рэспубліканскага Народнага Камісарыята Абароны і саюзна-рэспубліканскага Народнага Камісарыята Замежных Спраў БССР

Даклад Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Н. Я. Наталевіча

Таварышы дэпутаты! Усе рашэнні і мерапрыемствы нашай слаўнай большэвіцкай партыі і Совецкага Ўрада заўсёды зыходзілі і зыходзяць з інтарэсаў нашага совецкага народа, нашай совецкай дзяржавы.

Выказваючы волю ўсяго совецкага народа, Вярхоўны Совет Саюза ССР 1 лютага 1944 года прыняў наступныя два Законы, якія маюць важнае гістарычнае і міжнароднае значэнне для нашай совецкай дзяржавы: Закон аб стварэнні вайсковых фарміраванняў саюзных рэспублік і пераўтварэнні ў сувязі з гэтым Народнага Камісарыята Абароны з агульнасаюзнага ў саюзна-рэспубліканскі Народны Камісарыят і Закон аб прадастаўленні саюзным рэспублікам паўнамоцтваў у галіне знешніх зносін і пераўтварэнні ў сувязі з гэтым Народнага Камісарыята Замежных Спраў з агульнасаюзнага ў саюзна-рэспубліканскі Народны Камісарыят.

Рашэннем Вярхоўнага Совета СССР унесены адпаведныя змены ў Канстытуцыю Совецкага Саюза.

Гэтыя Законы аднагалосна прыняты абодвума Палатамі Вярхоўнага Совета СССР, што з'яўляецца новым сведчаннем маральна-палітычнага адзінства совецкага народа, яго цеснай згуртаванасці вакол большэвіцкай партыі, поўнага ўхвалення палітыкі нашай партыі ўсім совецкім народам.

У адпаведнасці з гэтымі Законамі, Беларуская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка павінна ўтварыць два новыя Народныя Камісарыяты — Народны Камісарыят Абароны і Народны Камісарыят Замежных Спраў.

Да гэтага часу наша Чырвоная Армія стваралася як агульнасаюзная армія. Саюзныя **Рэспублікі** ўдзельнічалі ў **агульнай справе** арганізацыі і ўмацавання ўзброеных сіл Совецкага Саюза. Чырвоная Армія расла і загартоўвалася ў баях, увасабляючы магутнасць многанацыянальнай Совецкай дзяржавы. Цяпер, у мэтах далейшага ўмацавання абароннай магутнасці СССР, уводзяцца вайсковыя фарміраванні **Саюзных Рэспублік**, як састаўныя часткі Чырвонай Арміі.

Цяпер задачы нашай Рэспублікі ў справе абароны краіны пашыраюцца, павышаецца адказнасць. Бясспрэчна, што намаганнямі і клопатамі ўсяго нашага народа вайсковыя фарміраванні нашай рэспублікі будуць створаны як самыя ўзорныя і дастойныя абаронцы соцыялістычнай Радзімы.

У мэтах пашырэння міжнародных сувязей і ўмацавання супрацоўніцтва Саюза ССР з другімі дзяржавамі, Саюзным Рэспублікам прадастаўляецца права ўступаць у непасрэдныя зносіны з замежнымі дзяржавамі і заключаць з імі пагадненні, што дазволіць найлепшым чынам спалучаць агульнасаюзныя інтарэсы з узросшымі спецыфічнымі гаспадарчымі і культурнымі патрэбамі і запросамі Саюзных Рэспублік.

Беларуская ССР, следуючы сталінскім прынцыпам знешняй палітыкі, будзе ўмацоўваць і наладжваць дружаскія сувязі з усімі свабодалюбівымі народамі свету.

Пашырэнне правоў саюзных рэспублік у справе абароны на-

шай краіны і ў галіне знешніх зносін з замежнымі дзяржавамі адпавядае інтарэсам саюзных Рэспублік і Совецкага Саюза ў цэлым. Гэтыя важнейшыя дзяржаўныя пераўтварэнні служаць справе далейшага палітычнага, эканамічнага і культурнага росту саюзных рэспублік, яшчэ большаму ўмацаванню ленінска-сталінскай дружбы народаў Совецкага Саюза, як адной з магутных асноў трываласці нашай совецкай дзяржавы.

Гэтыя пераўтварэнні служаць справе пашырэння і ўмацавання міжнародных сувязей і ўмацавання супрацоўніцтва СССР з другімі дзяржавамі, што будзе садзейнічаць далейшаму росту аўтарытэта нашай краіны ў вачах народаў усяго свету.

Ясна, што падобнае пашырэнне правоў Саюзных Рэспублік стала магчымым у выніку ўмацавання магутнасці СССР, у выніку няўхільнага і велізарнага палітычнага, эканамічнага і культурнага росту, у выніку нацыянальнага росквіту Саюзных Рэспублік.

Бліскучым прыкладам нацыянальнага росквіту служыць Совецкая Беларусь, якая за годы совецкай улады з краіны жабрацкай і бяспраўнай, забітай і цёмнай ператварылася ў адну з перадавых рэспублік Совецкага Саюза.

Незадоўга да Айчыннай вайны ажыццявілася спрадвечная мара беларускага народа — з'яднанне сваіх земляў у адзінай нацыянальнай дзяржаве.

Цяпер мы з'яўляемся сведкамі новага важнага кроку ў развіцці беларускай дзяржаўнасці, у пашырэнні суверэнных правоў беларускага народа. У гэтых мудрых Законах беларускі народ бачыць нястомныя бацькоўскія клопаты таварыша **Сталіна** аб далейшым развіцці і росквіце Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Гэта ў той час, калі гітлераўскія людаеды ў цяперашняй вайне паставілі мэтай заняволіць увесь свет, знішчыць свабоду і незалежнасць народаў і вярнуць чалавецтва да рабства і варварства.

Ці-ж не ясна, што пашырэнне суверэнных правоў Саюзных Рэспублік

«будзе новым маральна-палітычным ударам па фашызму і яго чалавеканянавісніцкай палітыцы, наскрозь варожай інтарэсам свабоднага нацыянальнага развіцця народаў». **(Молатаў).**

У пашырэнні дзейнасці Совецкіх Рэспублік сказваецца не толькі іх рост, іх нацыянальны росквіт, у ім мы бачым таксама ўмацаванне нашай агульнасаюзнай дзяржавы ў цэлым.

Самым яркім сведчаннем магутнасці Совецкага Саюза служаць сакрушальныя ўдары, якія наносіць нямецка-фашысцкім войскам наша доблесная Чырвоная Армія, якая нясе асноўны цяжар барацьбы з гітлераўскімі полчышчамі.

Совецкі народ у вялікай Айчыннай вайне даказаў нямецкім фашыстам і засведчыў гэта перад усім светам, што створаная ім пад кіраўніцтвам вялікіх правадыроў **Леніна** і **Сталіна** совецкая дзяржава — самая перадавая і самая арганізаваная, самая магутная дзяржава — дзяржава перадавой рэвалюцыйнай думкі, навукі і тэхнікі, дзяржава, якая мае перадавую і самую магутную армію, такая дзяржава, «трываласці якой, —гаварыў таварыш Сталін на VIII З'ездзе Советаў, — магла-б пазайздросціць любая нацыянальная дзяржава ў любой частцы свету».

Цяпер нямецкія разбойнікі на ўласнай скуры адчулі ўсесакрушальную сілу совецкай дзяржавы. Гэтыя ўдары па нямецкай арміі нарастаюць і будуць нарастаць з кожным днём, пакуль канчаткова не будзе разгромлена гітлераўская грабармія і выгнана за межы совецкай дзяржавы.

Кожны совецкі чалавек перапоўнены пачуццямі высокага гонару за сваю вялікую Совецкую дзяржаву. З вялікім усведамленнем таго, што мы, совецкія людзі, з'яўляемся грамадзянамі СССР —самай вялікай і самай гуманнай, самай магутнай і самай трывалай. перадавой соцыялістычнай дзяржавы ў свеце, мы заяўляем: слава вялікаму **Сталіну** —мудраму стваральніку і кіраўніку нашай Совецкай дзяржавы!

Чырвоная Армія пад кіраўніцтвам Маршала Совецкага Саюза таварыша **Сталіна** гоніць ворага на захад, ачышчаючы совецкую зямлю ад фашысцкай погані.

Дзеяннямі Чырвонай Арміі захапляюцца ўсе народы Совецкага Саюза і свабодалюбівыя народы Еўропы, заняволеныя гітлераўскімі гвалтаўнікамі.

Блізка час, калі совецкая зямля будзе поўнасцю ачышчана ад нямецкіх акупантаў. Але, блізіць жаданую гадзіну перамогі над ворагам, па... ца яшчэ большае напруж... усяго совецкага народа. І... працаваць яшчэ больш... лепш, усямерна дапамага... вонай Арміі ў барацьбе... гам.

«Было-б злачынства... Радзімай, — гаворыць т... **Сталін**,—перад совецкім... мі, якія часова пад... фашысцкае ярмо, перад... мі Еўропы, якія пакуту... нямецкім ігам, калі-б... выкарысталі ўсіх магч... для паскарэння разгром... га. Нельга даваць ворагу... дышкі. Вось чаму мы... напружыць усе нашы сі... дабіць ворага». **(Сталін...**

Совецкі народ пад кіраў... вялікага **Сталіна**, ачышча... вецкую зямлю ад нямецкіх... нікаў, хоча бачыць сваю... лістычную дзяржаву яшчэ... моцнай і магутнай. Для... вання магутнасці Совецка... за ён не шкадуе ні сіл, ... каў, ні самога жыцця, і н... якага сумнення, што, ажы... шы Законы Вярхоўнага... ён ператорыць Саюз С... Соцыялістычных Рэспублі... кую крэпасць, каб надалей... і думаць непаваднa было... земным захопнікам аб нап... Совецкі Саюз.

Утварэнне Народнага Камісарыята Абароны БССР

У адпаведнасці з Законам аб стварэнні вайсковых фарміраванняў Саюзных Рэспублік і аб пераўтварэнні ў сувязі з гэтым Народнага Камісарыята Абароны з агульнасаюзнага ў саюзна-рэспубліканскі Народны Камісарыят, на разгляд і зацверджанне VI сесіі Вярхоўнага Совета Беларускай ССР уносіцца праект Закона аб утварэнні Народнага Камісарыята Абароны БССР.

Закон аб стварэнні вайсковых фарміраванняў Саюзных Рэспублік поўнасцю адлюстроўвае вялікія патрыятычныя пачуцці ўсяго совецкага народа, яго думы і жаданні—як мага хутчэй і канчаткова разграміць разбойніцкія полчышчы нямецкіх фашыстаў, ачысціць поўнасцю нашу родную совецкую зямлю ад фашысцкай погані.

Жаданне беларускага народа, як і ўсіх брацкіх народаў Совецкага Саюза, — назаўсёды адбіць ахвоту чужаземным захопнікам разяваць рот на наш совецкі агарод. Таму ён кроўна зацікаўлены бачыць Чырвоную Армію, як абаронцу нашай Радзімы, яшчэ больш бояздольнай, а Совецкі Саюз яшчэ больш моцным і магутным.

Закон аб стварэнні вайсковых фарміраванняў Беларускай ССР, як састаўных частак нашай доблеснай Чырвонай Арміі, дае магчымасць усім працоўным Беларусі ў яшчэ большай меры, яшчэ больш шырока і непасрэдна ўдзельнічаць у справе ўмацавання баявой магутнасці нашай Чырвонай Арміі і абароназдольнасці нашага вялікага Совецкага Саюза.

Калі царскі ўрад не ... другім народам, а таму і ... ляў магчымасці прызыв... армію некаторыя нацыяна... і народнасці былой царскай... то цяпер справа абстаіць...

У нашай многанацыян... совецкай дзяржаве ўсе ... незалежна ад расавай і ... нальнай прыналежнасці, ... стаюцца аднолькавымі п... Гэта пацвярджаецца Ас... Законам нашай дзяржавы... стытуцыяй СССР. І цяпе... народы Совецкага Саюза ў... супроць нямецкіх захопнік... чуць вызначыць сваё м... Чырвонай Арміі, стварэнн... скoвых фарміраванняў Бела... ССР і ў сувязі з гэтым На... та Абароны БССР стала ... ліваі неабходнасцю. У С... Саюзе ёсць нацыянальны... сковыя фарміраванні. Яны з... ваюць сваё прызначэнне ... най барацьбой супроць ня... акупантаў.

Урад Беларускай ССР і ... наш народ зробяць усё, шт... залежыць, каб беларускія ... нальныя фарміраванні, як с... ныя часткі нашай магутна... леснай Чырвонай Арміі, ... боездольнасцю з чэсцю ап... лі-б высокае давер'е бацькі... га беларускага народа тав... Сталіна і нашай вялікай со... стычнай бацькаўшчыны —...

Мне здаецца, што я в... агульную думку ўсіх дэп... Вярхоўнага Совета БССР, ... вайсковыя фарміраванні ... Беларускай Совецкай Со... стычнай Рэспублікі з

VI сесія Вярхоўнага Совета БССР

Працяг даклада Н. Я. Наталевіча

раўдаюць высокае давер'е таваша **Сталіна.** Парукай гэтаму змежная адданасць беларускага рода совецкай уладзе, гарачая обоў да соцыялістычнай Радзімы свяшчэнная нянавісць да вораяе—нямецкіх захопнікаў, яго парыўная спрадвечная дружба вялікім рускім народам і бязтасная гераічная барацьба за дную Совецкую ўладу, за вялію справу партыі **Леніна—таліна.**

Уся шматвяковая гісторыя беруская народа—гэта гісторыя орсткай непрымірымай барацьбы чужаземнымі захопнікамі за аю нацыянальную незалежсць, сваю культуру, сваю ржаўнасць. Спрадвечныя і ейшыя ворагі беларускага нада нямецкія і польскія захопкі заўсёды разглядалі Беларусь, аб'ект сваіх разбойніцкіх імкнняў і плацдарм для далейшага згортвання наступлення на сход.

Не адзін раз беларуская зямля агнала пад ботам нямецкіх ронаў і польскіх паноў, таптабеларускую зямлю і шведскія, французскія войскі, але ніякія атугі ворагаў захапіць нашу млю, заняволіць наш народ не ліся.

Рашаючае значэнне ў гісторыі ларускага народа адыграла нерыўная спрадвечная дружба ларускага народа са старэйшым роўным братам—вялікім рускім народам.

У спрадвечнай барацьбе за сваю цыянальную незалежнасць беруські народ заўсёды выступаў зам з брацкім рускім народам. гэтай барацьбе расло і загарўвалася брацкае единанне белаускага і рускага народаў, якое ў ашы дні ператварылася ў моцую сталінскую дружбу народаў ССР.

Беларускі народ з прычыны айго геаграфічнага размяшчэння яўляецца заходнім фарпостам ашай дзяржавы. У сваю чаргу н заўсёды меў і мае сталую і адзейную падтрымку з боку русага народа. Яшчэ ў далёкай таражытнасці, у бітве з нямецімі псамі-рыцарамі Лівонскага рдэна 15 ліпеня 1410 года паіж двума вёскамі Грунвальдам і аннепбергам, у самы востры моант, калі немцы сабраліся ўжо вяткаваць сваю перамогу, беларускія палкі вырашылі лёс бою. лаўная перамога пад Грунвальам была заваявана сумеснымі амаганнямі рускага і беларускага ародаў у імя абароны сваёй ацькаўшчыны.

У час вайны за з'еднанне русай дзяржавы беларускія грамазяне з вялікай радасцю сустралі рускія войскі і аказвалі ктыўную дапамогу ў вызваленні еларусі ад польскіх феадалаў. аксама і ў час Паўночнай вайы са шведамі беларускія сяляне аўсёды аказвалі дапамогу войкам Пятра I. Гэта дапамога ў ялікай ступені садзейнічала выіку бітвы ля вёскі Ляспая, Маілёўскай вобласці, дзе войскамі Пятра I была нагалаву разбіта рмія шведскага генерала Левенаупта, якая ішла на злучэнне з арлам XII на Украіну. Пётр I азваў гэту бітву—маці Палтаўкай бітвы.

У час Айчыннай вайны 1812 ода беларускі народ застаўся верны брацкай дружбе з рускім народам і ўзняўся на барацьбу з чужаземнымі захопнікамі. Шырока развіўся партызанскі рух у Беларусі, які адыграў вялікую ролю ў разгроме французскай арміі.

Працоўныя Беларусі разам з другімі брацкімі народамі нашай краіны ўзняліся на барацьбу з разбойніцкімі нямецкімі войскамі Вільгельма II у 1918 годзе і белапольскімі войскамі ў 1920 годзе. Сумеснымі намаганнямі выгналі нямецкіх і польскіх захопнікаў з тэрыторыі Беларусі.

Ад Полацка да Гродна, ад Оршы да Брэста, ад Гомеля да Пінска—уся беларуская зямля пакрыта курганамі і магіламі, у якіх гніюць косці аматараў лёгкай здабычы, якія неаднойчы імкнуліся захапіць беларускую зямлю і заняволіць беларускі народ. Калісьці яны ішлі сюды як заваявальнікі, а гінулі як нікчэмныя і подлыя трусы, і магілы іх параслі травой. Яны загінулі пад ударамі беларускага і вялікага рускага народаў.

Паказальны ўрок гісторыі для ўсіх чужаземных захопнікаў. Хто-б калі не прыходзіў з іх на зямлю рускую, заўсёды станавіўся гноем для нашай зямлі.

І гітлераўскіх захопнікаў, якія напалі на нашу совецкую зямлю, каб захапіць яе і заняволіць народ наш, чакае такі-ж самы жалобны лёс, як і іх бясслаўных продкаў—нямецкіх псоў-рыцараў на Чудскім возеры ў 1242 годзе і кайзераўскую армію Вільгельма II на палях Расіі ў 1918 годзе.

Намаганнямі гераічнага совецкага народа яны будуць разбіты і ўгнояць зямлю нашу сваімі трупамі.

У вялікай Айчыннай вайне беларускі народ, як вялікі патрыёт Радзімы, па закліку любімага правадыра таварыша **Сталіна** ад малага да старага ўзняўся на барацьбу з заклятым ворагам—нямецкімі захопнікамі. Ён распаліў полымя грознай усенароднай свяшчэннай вайны ў тылу ворага.

Адважныя совецкія патрыёты—грозныя народныя мсціўцы, пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі большэвікоў Беларусі і яе Цэнтральнага Камітэта, наносяць нямецкім разбойнікам такія сакрушальныя ўдары, якіх яны і не чакалі. 8.269 воінскіх эшалонаў, 29 бронепаяздоў, 5.912 паравозаў, 54.573 вагоны, платформаў і цыстэрнаў узарваны і пушчаны пад адкос партызанамі. Разгромлена 29 вайсковых штабаў, 386 вайсковых і паліцэйскіх гарнізонаў. Знішчаны 284 самалёты, 1.033 танкі і танкеткі, 14.365 аўтамашын. Забіта 44 вышэйшых чыноў нямецкай арміі і 368.371 салдат і афіцэраў, паранена звыш 80.000 і ўзята ў палон 1.742.

Так гераічны беларускі народ адстайвае сваю чэсць, свабоду і нацыянальную незалежнасць, так адстайвае ён сваю родную совецкую ўладу, сваю родную Совецкую Беларусь.

Сотні тысяч лепшых сыноў беларускага народа, якія знаходзяцца ў радах Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і ў партызанскіх атрадах, разам з другімі брацкімі народамі вядуць гераічную барацьбу. Яны не шкадуюць жыцця для хутчэйшага разгрому нямецкіх разбойнікаў і ачышчэння совецкай зямлі ад нямецкіх захопнікаў.

Беларускі народ мае слаўныя гістарычныя баявыя традыцыі, багацейшы вопыт сучаснай вайны.

Гэтыя слаўныя гістарычныя баявыя традыцыі ўвасобяць у сябе і будучыя беларускія нацыянальныя фарміраванні. Гэта паслужыць залогам таго, што гэтыя фарміраванні будуць узорам воінскай дысцыпліны, непахіснай стойкасці, упорства і мужнасці ў барацьбе з ворагам за нашу соцыялістычную Айчыну.

Калі пры царызме Беларусь пастаўляла ў царскую армію толькі непісьменных і малапісьменных салдат, то за годы совецкай улады, у выніку эканамічнага і культурнага росту Беларускай ССР, у нас выраслі свае велізарныя кадры совецкай інтэлігенцыі.

Мы цяпер маем дастатковую колькасць комсастава, які зможа кіраваць нацыянальнымі вайсковымі злучэннямі. Дастаткова сказаць, што за час вялікай Айчыннай вайны 37.036 радавых байцоў і афіцэраў і больш 12.000 партызан — беларусаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі Совецкага Саюза.

На франтах вялікай Айчыннай вайны змагаецца некалькі тысяч афіцэраў-беларусаў, 4 адміралы, 157 генералаў.

Партызанскі рух, які з асаблівай сілай разгарнуўся на тэрыторыі Беларусі, выхаваў і вылучыў кадры таленавітых камандзіраў і генералаў, якія маюць велізарны баявы вопыт. Гэтыя камандзіры з'яўляюцца каштоўнейшымі кадрамі для вайсковых фарміраванняў нашай рэспублікі.

Не трэба забываць і тых абставін, што на тэрыторыі Беларусі ў саставе Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі да 1934—1935 гадоў былі беларускія нацыянальныя злучэнні, як 2-я і 33-я беларускія стралковыя дывізіі.

Такім чынам для воінскіх фарміраванняў рэспубліка мае ўсе неабходныя ўмовы.

Закон аб стварэнні вайсковых фарміраванняў саюзных рэспублік пашырае правы і павялічвае адказнасць Урада, совецкіх органаў і грамадскіх арганізацый нашай рэспублікі ў справе абароны краіны. Ён дае самыя шырокія магчымасці нашым рабочым, нашым калгаснікам, нашай совецкай інтэлігенцыі прыкласці свае веды і здольнасці ў справе павышэння абароназдольнасці Совецкага Саюза.

Клопаты аб Чырвонай Арміі, нястомнае павышэнне яе баявой магутнасці, як абаронцы нашай Радзімы, становяцца цяпер народна-нацыянальнай справай.

І справай чэсці нашага ўрада і ўсяго беларускага народа будзе—бачыць вайсковыя фарміраванні Беларускай ССР, як састаўныя часткі Чырвонай Арміі, самымі ўзорнымі, самымі боездольнымі і самымі непахіснымі ў барацьбе з ворагамі нашай соцыялістычнай Радзімы.

Я думаю, што ў парадку рэалізацыі Закона аб вайсковых фарміраваннях Саюзных Рэспублік, многія падрыхтоўчыя мерапрыемствы мы можам распачаць ужо цяпер. Напрыклад, зусім магчыма і неабходна зараз-жа распачаць пераклад некаторых статутаў і настаўленняў Рабоча - Сялянскай Чырвонай Арміі на беларускую мову.

Немалаважную ролю ў гэтых мерапрыемствах павінна адыграць і наша совецкая школа. Апрача таго, што нам прыдзецца, бясспрэчна перагледзець праграму ваеннага навучання і павялічыць колькасць гадзін па гэтаму прадмету, мне здаецца, што за кошт пазашкольнай работы мы можам правесці неабходныя і вельмі карысныя мерапрыемствы.

У сярэдніх школах неабходна стварыць гурткі па вывучэнню вінтоўкі, гранаты, кулямёта, мінамёта, гарматы, авіямадэльныя гурткі.

Калі кожны вучань сярэдняй школы рэгулярна будзе наведваць адзін з гурткоў раз у тыдзень па дзве гадзіны, то да канца яго вучобы ў школе мы будзем мець самых лепшых снайпераў, кулямётчыкаў, мінамётчыкаў, гранатамётчыкаў, артылерыстаў і выдатных будучых авіяканструктараў.

Мэтазгодна, каб органы народнай асветы ў інтарэсах абароны краіны перагледзелі праграму і сістэму навучання замежным мовам у сярэдняй школе з такім разлікам, каб кожны вучань, скончыўшы сярэднюю навучальную ўстанову, дасканала валодаў-бы адной з замежных моў, а паступіўшы ў афіцэрскую школу, дадаткова вывучаў-бы якую-небудзь замежную мову. Такім чынам, малады афіцэр, які скончыў афіцэрскую школу, у абавязковым парадку павінен дасканала ведаць дзве замежныя мовы. Думаю, што няма патрэбы даказваць важнасць такога мерапрыемства для абароны нашай краіны.

Наркомасветы неабходна будзе распрацаваць пэўныя правілы, якія павышаюць адказнасць вучняў і выкладчыкаў за вывучэнне ваенных прадметаў і замежных моў. Належным чынам патрэбна наставіць работу Асоавіяхіма і ў першую чаргу ўсеагульнае вайсковае навучанне насельніцтва.

Мне здаецца, што фізкультурным арганізацыям неабходна ўжо цяпер прыступіць да распрацоўкі мерапрыемстваў, якія забяспечаць пагалоўнае ўцягненне моладзі ў такі від спорту, як стралковы спорт, лыжны, водны і інш.

Арганізацыя масавага спорту патрабуе будаўніцтва ў кожным насялёным пункце спартыўных гарадкоў, спартыўных пляцовак. На выкананне гэтых мерапрыемстваў неабходна ўжо зараз накіраваць думку і энергію нашых комсамольцаў.

Трэба таксама прадумаць пытанне і аб больш шырокай арганізацыі паляўнічага спорту і ўцягненні ў яго моладзі, настойлівая неабходнасць якога выяўлена пры разгортванні партызанскай барацьбы.

Што-ж датычыцца агульнага комплексу мерапрыемстваў, якія звязаны з стварэннем вайсковых фарміраванняў і арганізацыяй абароннай работы, то яны будуць больш шырока і канкрэтна настаўлены перад нашымі совецкімі і партыйнымі арганізацыямі Наркаматам Абароны нашай рэспублікі.

Калі нямецкія фашысты ў злачыннай вайне супроць СССР разлічвалі на яго слабасць, то цяпер яны пераканаліся, якую несакрушальную крэпасць уяўляе сабой СССР. Пераўтварэнне Наркамата Абароны і стварэнне вайсковых фарміраванняў Саюзных Рэспублік, бясспрэчна, яшчэ больш павысіць абаронную магутнасць СССР, гэта абразуміць і папярэдзіць ворагаў нашай Радзімы ад лёгкадумных і прагных намераў нападаць на Совецкі Саюз.

(Працяг даклада тав. Наталевіча ў наступным нумары)

Трактары выехалі ў поле

Пасля вызвалення нашага раёна я прышоў з партызанскага атрада ў сваю зруйнаваную ворагам МТС. Пачалі збіраць трактарыстаў, рабочых. Сабралася 26 чалавек, сярод якіх многа партызан. Узяліся адбудоўваць майстэрню. Адны падвозілі лесаматэрыял, другія клалі падлогу, устаўлялі вокны, дзверы. Работа ішла дружна. Аднавіўшы майстэрню, мы пачалі аднаўляць кузню. Кавалём стаў працаваць партызан Фама Сапоненка, а малатабойцам Ласкоўскі.

У аднаўленую майстэрню прывезлі трафейныя трактары, дасталі запасныя часткі да іх і пачалі рамантаваць. Цяпер у нашай МТС 17 трактараў. Усе яны выехалі на свае ўчасткі і прыступілі да палявых работ.

З першых дзён аднаўлення МТС мы ўлічылі, што для нас мала будзе трактарыстаў, а таму арганізавалі курсы па падрыхтоўцы трактарыстаў. Цяпер разам са старымі трактарыстамі працуе 16 маладых.

Асабліва вызначаецца ў рабоце трактарыстка Аня Шэйнікава. Яна прыехала з Пічімскай МТС, Тамбоўскай вобласці, са сваім трактарам, каб аказаць дапамогу нам. Аня працуе ў брыгадзе Міхаіла Салаўя. Гэта брыгада мае чатыры трактары. Яна абслугоўвае калгасы Бібікаўскага і Міхалкаўскага сельсаветаў.

Усяго ў МТС арганізавана 5 трактарных брыгад. У кожнай брыгадзе абмеркаван зварот калгаснікаў сельгасарцелі «КІМ». Брыгадзіры, трактарысты і механікі абавязаліся змагацца за бесперабойную работу трактарнага парка, за эканомію гаручага і ўзорнае правядзенне ўсіх палявых работ.

Якаў ПУГАЧОЎ,
старшы механік Слабодскай МТС, Мозырскага раёна.

VI сесія Вярхоўнага Совета БССР

Аб утварэнні саюзна-рэспубліканскага Народнага Камісарыята Абароны і саюзна-рэспубліканскага Народнага Камісарыята Замежных Спраў БССР

Даклад Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Н. Я. Наталевіча

Утварэнне Народнага Камісарыята Замежных Спраў

Закон аб прадастаўленні Саюзным Рэспублікам паўнамоцтваў у галіне знешніх зносін мае надзвычай вялікае і сур'ёзнае значэнне не толькі ў інтарэсах асобных Саюзных Рэспублік, але і ў інтарэсах пашырэння і ўмацавання міжнароднага супрацоўніцтва СССР у цэлым.

Пастаноўка і вырашэнне гэтага пытання зусім своечасовая і неабходная.

Вядома, што да ўтварэння Совецкага Саюза побач з Народным Камісарыятам Замежных Спраў РСФСР існавалі Народныя Камісарыяты Замежных Спраў іншых Совецкіх Рэспублік, у тым ліку і БССР, якія ў пэўных выпадках падтрымлівалі знешнія зносіны з замежнымі дзяржавамі. Совецкія рэспублікі ў той перыяд былі заняты перш за ўсё пытаннямі свайго існавання. Інтарэсы абароны маладых Совецкіх Рэспублік настойліва патрабавалі аб'яднання намаганняў совецкіх народаў і стварэння адзінага фронта для сумеснай барацьбы супроць знешніх і ўнутраных ворагаў—агульных для ўсіх Совецкіх Рэспублік.

Вось чаму першы Беларускі З'езд Советаў, які абвясціў стварэнне БССР, у сваёй дэкларацыі заявіў аб неабходнасці ўстанаўлення самай шчыльнай федэратыўнай сувязі з РСФСР. Не прайшло і двух месяцаў, як на тэрыторыю рэспублікі ўварваліся белапалякі. На тэрыторыі Беларусі зноў пачалася жорсткая барацьба, якая яшчэ ў большай ступені падмацавала неабходнасць аб'яднання ваенных, палітычных і дыпламатычных намаганняў маладых Совецкіх Рэспублік. Пасля разгрому польскіх акупантаў было пастаўлена пытанне аб далейшым аб'яднанні не толькі ваенных, але і дыпламатычных намаганняў Совецкіх Рэспублік. Характэрным фактам у ходзе далейшага аб'яднання дыпламатычных намаганняў з'яўляецца ўдзел совецкіх рэспублік у агульнаеўрапейскай эканамічнай канферэнцыі ў 1922 годзе ў Генуі. Калі паўстала пытанне аб прадстаўніцтве рэспублік на гэтай канферэнцыі, то ўсе яны заявілі аб перадачы сваіх дыпламатычных паўнамоцтваў Ураду РСФСР, які павінен быў прадстаўляць і абараняць іх інтарэсы.

Калі пры ўтварэнні СССР справа знешніх зносін з замежнымі дзяржавамі, у адпаведнасці з агульнай воляй саюзных рэспублік, была аб'яднана ў адзін агульнасаюзны Народны Камісарыят Замежных Спраў, што было неабходна і што дало свае станоўчыя вынікі ва ўмацаванні совецкай дзяржавы, то цяпер пытанне ў галіне знешніх зносін саюзных рэспублік ставіцца інакш.

Пад мудрым кіраўніцтвам вялікага **Сталіна** непамерна вырасла гаспадарчая і палітычная магутнасць Совецкага Саюза. Дзякуючы мудрай сталінскай палітыцы. СССР вышаў на арэну міжнароднай дзейнасці, як магутная соцыялістычная дзяржава, з якой абавязана цяпер лічыцца любая дзяржава ў вырашэнні міжнародных пытанняў.

Гераічная барацьба совецкага народа супроць нямецкіх акупантаў непамерна ўзняла міжнародны аўтарытэт Совецкага Саюза.

Аб тым, у якой меры ўмацаваліся міжнародныя сувязі Совецкага Саюза за час вайны, бліскуча сведчыць крах гітлераўскіх разлікаў на ізаляцыю нашай краіны. У ізаляцыі апынулася гітлераўская Германія, а не Совецкі Саюз.

Нягледзячы на цяжкія ўмовы ваеннага часу, менавіта за годы вайны міжнародныя сувязі Совецкага Саюза ўзняліся на новую, больш высокую ступень. Сведчаннем гэтага з'яўляецца ўстанаўленне саюзных адносін з Вялікабрытаніяй, устанаўленне таксама добрых адносін з ЗША, стварэнне магутнай антыгітлераўскай кааліцыі. Аб гэтым гаворыць таксама нядаўняе заключэнне Совецка-Чэхаславацкага дагавора.

Рашэннямі Маскоўскай і Тэгеранскай Канферэнцый закладзена моцная аснова для супрацоўніцтва не толькі ў ваенны час, але і пасля вайны. Улічваючы гэтыя абставіны і ўзросшую патрэбнасць саюзных рэспублік ва ўстанаўленні непасрэдных зносін з замежнымі дзяржавамі, пытанне гэта для раду рэспублік набыло жыццёвае значэнне.

У сувязі з тым, што кожная саюзная рэспубліка мае не мала сваіх спецыфічных гаспадарчых і культурных патрэб і запросаў, а гэтыя патрэбы і запросы павялічваюцца і ўзрастаюць у сувязі з агульным бурным ростам і ўмацаваннем саюзных рэспублік, само сабой разумеецца, што не заўсёды гэтыя патрэбы ў поўнай меры могуць быць ахоплены агульнасаюзным прадстаўніцтвам за граніцай.

Гэтыя патрэбы і запросы саюзных рэспублік могуць быць лепш задаволены непасрэднымі зносінамі саюзных рэспублік з замежнымі дзяржавамі і, безумоўна, будуць садзейнічаць пашырэнню міжнародных сувязей і ўмацаванню супрацоўніцтва СССР з іншымі дзяржавамі.

З гэтага пункту гледжання пераўтварэнне Народнага Камісарыята Замежных Спраў стала практычна неабходным.

Для ажыццяўлення знешніх зносін нашай рэспублікі з замежнымі дзяржавамі неабходна ўтварыць Народны Камісарыят Замежных Спраў. Праект Закона аб утварэнні Наркамата Замежных Спраў уносіцца на разгледжанне Вярхоўнага Совета БССР.

Ход вайны паказаў, што без удзелу Совецкага Саюза немагчым разгром гітлераўскай Германіі. Таксама відавочна, што без самага актыўнага ўдзелу Совецкага Саюза ў міжнародных справах немагчыма ўстанаўленне трывалага і сапраўднага міру паміж народамі.

Інтарэсы перамогі над гітлераўскай тыраніяй, інтарэсы захавання і ўмацавання міру пасля вайны непазбежна павінны будуць прывесці да больш блізкага знаёмства і супрацоўніцтва народаў паміж сабою. У гэтым зацікаўлена і наша Беларуская Рэспубліка, як і ўвесь Совецкі Саюз у цэлым.

Хто можа адмаўляць, што рашэнне X сесіі Вярхоўнага Совета СССР выказвае добрую волю совецкай дзяржавы да развіцця і ўмацавання супрацоўніцтва з другімі дзяржавамі. Толькі гітлераўскія прайдзісветы, дыпламатыя якіх перажывае яўнае банкруцтва, як і хвалёная нямецкая стратэгія, разлічаная на заваяванне свету і заняволенне ўсяго чалавецтва, маглі ўгледзець у мерапрыемствах Совецкага Ўрада аб пераўтварэнні Наркамата Замежных Спраў нішто іншае, як «большэвіцкі трук», які мае на мэце «ўстанаўленне большэвіцкага рэжыму ва ўсім свеце». Старая бязглуздая фашысцкая песня, разлічаная на прыкрыццё разбойніцкіх захопніцкіх планаў нямецкага фашызма.

Выходзячы на арэну знешніх зносін, Беларуская ССР зойме адпаведнае пачэснае месца, бо па сваёй прамысловай і гаспадарчай вытворчасці, па культурнаму развіццю, па багатаму слаўнаму гістарычнаму мінуламу, а таксама па колькасці насельніцтва і па тэрыторыі яна з поспехам вытрымлівае параўнанне з многімі дзяржавамі Еўропы і не толькі Еўропы. Беларуская ССР пераўзыходзіць Бельгію, Галандыю, Венгрыю, Грэцыю, Балгарыю, Аўстрыю. Па колькасці насельніцтва яна пераўзыходзіць Нарвегію, Швецыю, Фінляндыю.

Натуральна, што пытанне выхаду Беларускай ССР на знешнюю арэну ў сувязі з узросшымі гаспадарчымі і культурнымі запатрабаваннямі, мае вялікае практычнае значэнне.

БССР выходзіць на арэну знешне-палітычных зносін, як самастойная дзяржава ў саставе Саюза ССР.

У сваёй знешняй палітыцы Беларуская ССР будзе апірацца на сваю растучую гаспадарчую, палітычную і культурную моц, на моц усяго Совецкага Саюза.

Як актыўны ўдзельнік барацьбы ў разгроме гітлерызма наша рэспубліка прадставіць свой рахунак за ўсе гвалтаванні, ахвяры, пакуты і разбурэнні, якія прычынілі ёй нямецкія захопнікі. Адстойваючы свае інтарэсы, Беларуская ССР будзе трымаць сябе на арэне знешніх зносін дастойным чынам, будучы цвёрда ўпэўненай, што яе падтрымлівае ўвесь вялікі магутны Совецкі Саюз.

Задачы знешняй палітыкі павінны заключацца ў тым, каб зрабіць усё магчымае для перамогі над гітлераўскай Германіяй. Адначасова мы павінны ўмацоўваць палітыку міру, пашыраць і ўмацоўваць дзелавыя сувязі з усімі свабодалюбівымі краінамі і перш за ўсё з саюзнымі нам дзяржавамі. Непасрэдна з Беларускай ССР мяжуе Польшча, і мы зацікаўлены ва ўстанаўленні дружаскіх добрасуседскіх адносін з польскім народам.

Совецкі ўрад неаднаразова заяўляў, што ён стаіць за аднаўленне моцнай і незалежнай Польшчы і выказваў гатоўнасць да ўстанаўлення дружбы паміж Совецкім Саюзам і Польшчай, але ўсе спробы Совецкага Ўрада ў гэтых адносінах заўсёды сустракалі супроцьдзеянне з боку эміграцкага польскага ўрада.

Як усім вядома, Совецкі Ўрад 11 студзеня 1944 года зрабіў заяву аб тым, што ён не лічыць нязменнай совецка-польскую граніцу 1939 года, што шляхам пагаднення з Совецкім Саюзам, у гэту граніцу могуць быць унесены змены ў карысць Польшчы ў напрамку, каб раёны, у якіх пераважае польскае насельніцтва, былі пераданы Польшчы. У гэтым выпадку совецка-польская граніца магла-б прайсці, прыкладна, па так званай лініі Керзона, прынятай у 1919 годзе Вярхоўным Советам Саюзных Дзяржаў.

Зусім зразумела, што калі-б сучасны польскі ўрад сапраўды жадаў дабіцца канчатковага вырашэння спрэчных пытанняў і ўстанаўлення дружбы паміж Польшчай і СССР, і калі-б ён сапраўды імкнуўся да сумеснай барацьбы супроць немцаў, то ён, ні мінуты не хістаючыся, абвясціў-бы аб сваёй гатоўнасці прыняць прапанову Совецкага ўрада. Але ў тым-жа і справа, што ён не хоча ні таго, ні другога.

Эміграцкі польскі ўрад, не звязаны з польскім народам, і, зусім не выказваючы яго сапраўдных і нацыянальных інтарэсаў, выключна кіруючыся бязглуздай ідэяй стварыць так званую федэрацыю дзяржаў «ад мора да мора», па сутнасці той-жа славуты «санітарны кардон» вакол совецкай краіны, які ўяўляла сабою Польшча да 1939 года. Гэта значыць, што абнаглеўшыя польскія паны, адмаўляючы суверэнныя правы і нацыянальныя інтарэсы нашага беларускага народа, хочуць адарваць заходнюю частку нашай Совецкай Беларусі і падвергнуць у другі раз беларускі народ няшчаднай эксплаатацыі і абрабаванню. Польскія захопнікі спасылаюцца пры гэтым на Рыжскі дагавор 1921 года, як непарушны закон, па якому польскія паны нібыта павінны вечна валодаць беларускімі землямі і рабаваць наш народ. Але польскія паны забываюць, што Совецкі Ўрад і беларускі народ ніколі не лічылі гэты дагавор справядлівым, бо ён быў навязаны Совецкай Рэспубліцы.

Совецкая краіна была вельмі аслаблена ў выніку шматгадовай вайны і гаспадарчай разрухі, а становішча на фронце барацьбы з іншымі ворагамі нашай Радзімы заставалася напружаным. У гэтай абстаноўцы Совецкаму Ўраду, зацікаўленаму ў хутчэйшым заканчэнні вайны, і ў сілу тых абставін, што імперыялістычныя інтарэсы Польшчы падтрымлівала ў той час Антанта, нягледзячы на
тое, што Чырвоная Армія н
Польшчы паражэнне, пры
зрабіць уступкі польскім за
кам.

У выніку навязанага Со
му Ўраду Рыжскага дагаво
ходняя частка Украіны і Б
сі засталіся анексіраванымі
шчай. Але нягледзячы на
гадныя для нас умовы мір
вецкі Ўрад лаяльна выконв
лажэнні Рыжскага дагаво
раўнікі-ж Польшчы глядз
Рыжскі дагавор толькі як
валак паперы. Гэтая акалі
доўгі час накладвала зл
адбітак на ход далейшых
ва ўзаемаадносінах паміж
шчай і СССР.

Фашысцкі польскі ўрад
конваў артыкул 7 Рыжска
гавора, згодна якога:

«Польшча прадастаўля
бам рускай, украінскай і
рускай нацыянальнасцей
правы, якія забяспечваюп
боднае развіццё культуры,
і выкананне рэлігійных
даў».

Польскія акупанты пра
ў Заходняй Беларусі пал
нацыянальнага прыгнечан
праследвання беларусаў. Я
крылі ўсе беларускія шк
спрабавалі цынічна адмаўля
мае існаванне беларускага
і яго права на развіццё
мовы і культуры.

Але польскія каланізатар
мушаны былі прызнавацца
крутцтве сваёй палітыкі пад
кавання беларускага насель
панаванню польскіх паноў і
рыялістаў. Былы ваявода
стоцкага ваяводства Генрых
шэўскі ў дакладной запісцы
літычны дэпартамент мініст
ўнутраных спраў ад 23
1939 года скардзіўся на бяс
насць польскай палітыкі к
зацыі і асіміляцыі беларуса

Ваявода пісаў:

«Беларусы гэта эт
група насельніцтва, якая
на зямлі і звязана з ёй.
цэс асіміляцыі, аб якой
быць гутарка, калі гавары
умацаванні польскага ў
нага становішча на гэтым
стку з часу адраджэння
Паспалітай не дасягнуў
ных рэзультатаў.

Свядомы беларускі эл
садзейнічае руху прар
арыентацыі. У першым
стаяць тут даваенныя
сімпатыі, замест іх мы
ны выпрацаваць сімпат
Польшчы. Польскія эле
не паспелі да сучасна
манту не толькі ахапіць
весці за сабой, але нават
зацца з беларускай вёс
Катастрафічнае станові
польскім панаваннем у га
і мястэчках дыктуе неа
насць прыняцца хуткіх
дыкальных мерапрыемства

Сэнс «радыкальных мерап
стваў» заключаецца ў тым
«перамагчы старажытную
рускую культуру» і прым
беларусаў «думаць па-поль
г. зн. пазбавіць іх нацыяна
самасвядомасці. Гэтая палі
заняволення і асіміляцыі бе
саў нацярпела крах.

(ПРАЦЯГ. Пачатак—у нумары за 23 красавіка).

VI сесія Вярхоўнага Совета БССР

Працяг даклада Н. Я. Наталевіча

На працягу 20 год насельніцтва Заходняй Беларусі падвяргалася нечуваным гвалтаванням і здзекам, жудаснаму паліцэйскаму тэрору. Жабрацтва і голад, нацыянальнае і соцыяльнае прыгнечанне—такі быў лёс насельніцтва Заходняй Беларусі.

Польскія захопнікі самі цынічна прызнаюць, што няшчаднай эксплоатацыяй і сістэмай абрабавання беларускага насельніцтва яны вярнулі яго к дагістарычнаму каменнаму веку.

Вось, што, напрыклад, пісала ў 1930 годзе аб становішчы беларускага сялянства польская газета «Вечур Варшаўскі»:

«Селянін у Заходняй Беларусі перастае карыстацца тапаром, бо стары папсаваўся, а на новы няма грошай. Калі трэба што-небудзь разсекчы, ён стараецца гэта зрабіць каменным тапаром, зробленым па спосабу, які ўжываўся ў дагістарычны каменны век.

Ён не ўжывае больш жалезных цвікоў, замяняючы іх драўлянымі. Ніхто не кує коней, дзякуючы таму, што глеба мяккая, а жалеза на падковы шкада. Нават самы маленькі кавалачак жалеза з'яўляецца каштоўпасцю для селяніна Палесся».

Але ні нацыянальнае прыгнечанне, ні палітыка апалячвання, ні паліцэйскі тэрор не змаглі зламаць волю беларускага народа, які упарта адстойваючы сваю культуру і нацыянальную незалежнасць, імкнуўся да з'еднання, да стварэння адзінай беларускай дзяржавы.

Гэта заветная мара беларускага народа і была здзейснена ў 1939 годзе.

Фашысцкі ўрад Польшчы ў асобе Рыдз-Сміглы—Бека, асепленыя рабаўніцкімі вялікадзяржаўнымі тэндэнцыямі, уцягнуў Польшчу ў русло фашысцкай палітыкі.

Польска-германская вайна, якая пачалася 1 верасня 1939 года, паказала, што польская дзяржава аказалася настолькі заняпалай і недзеяздольнай, што пры першых жа ваенных няўдачах пачала рассыпацца. Совецкі ўрад у гэтых умовах павінен быў прыняць тэрміновыя меры.

У сваім звароце па радыё да совецкага народа 17 верасня тав. Молатаў заявіў:

«У сувязі з тым, што Польшча стала зручным полем для ўсякіх нечаканасцей, якія могуць стварыць пагрозу для СССР», а таксама ў выніку таго, што: «Совецкі ўрад лічыць сваім свяшчэнным абавязкам падаць руку дапамогі сваім братам-украінцам і братам-беларусам, якія насяляюць Польшчу»,—

Совецкі Урад узяў пад сваю абарону жыццё і маёмасць насельніцтва Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны.

Выбары ў Народнае Сабранне Заходняй Беларусі, якія праводзіліся на самых дэмакратычных пачатках, прадэманстрыравалі адзіную волю насельніцтва Заходняй Беларусі да ўстанаўлення совецкай улады ў Заходняй Беларусі і далучэння яе да Совецкага Саюза.

У галасаванні прынялі ўдзел 96,7 процанта выбаршчыкаў. 90,7 процанта з іх галасавалі за дэпутатаў, якія стаялі за далучэнне Заходняй Беларусі да Совецкага Саюза (з 2.672.280 чалавек галасавалі 2.409.502 чал.).

28 кастрычніка 1939 года Народнае Сабранне Заходняй Беларусі прыняло рашэнне аб устанаўленні совецкай улады і аб уваходжанні Заходняй Беларусі ў састаў Совецкай Беларусі.

2 лістапада 1939 года Вярхоўны Совет СССР прыняў рашэнне аб уключэнні Заходняй Беларусі ў састаў СССР.

Так народы Заходняй Беларусі, з'еднаўшыся з брацкімі народамі Совецкага Саюза, былі вырваны з-пад іга панскай Польшчы.

Такім чынам, воляй усяго совецкага народа і яго ўрада Беларуская дзяржава была з'еднапа ў сваіх гістарычных і этнаграфічных граніцах.

У 1939 годзе Польшча была акупіравана немцамі. Нямецкія разбойнікі рабуюць Польшчу, знішчаюць польскі народ. Здавалася-б, што непасрэдна клопатамі сучаснага польскага ўрада павінна быць — арганізацыя сумеснай барацьбы польскага народа з народамі Совецкага Саюза па разгрому гітлераўскіх разбойніцкіх зграй і хутчэйшаму ачышчэнню ад іх Польшчы. Але ваяўнічыя дон-кіхоты эміграцкага польскага ўрада — Саснкоўскія і іншыя больш за ўсё зацікаўлены захопніцкімі планамі, чым пытаннямі сумеснай барацьбы супроць гітлерызма. І якія-б ні былі прагныя жаданні гэтых ваяўнічых дон-кіхотаў пажывіцца за кошт Беларусі і ў другі раз вярнуць беларускі народ к дагістарычнаму старажытна - каменнаму веку, — гэтыя жаданні застануцца толькі жаданнямі.

Паўстае пытанне: чым-жа адрозніваецца знешняя палітыка сучаснага польскага эміграцкага ўрада ад разбойніцкай захопніцкай палітыкі Гітлера, які рабуе і знішчае беларускі народ на акупіраванай частцы Совецкай Беларусі?

Ці-ж не ясна, што беларускі народ, знішчаючы і выганяючы з сваёй роднай свяшчэннай зямлі нямецкіх захопнікаў, будзе тое-ж рабіць і з усякімі іншымі захопнікамі, калі яны намерацца пасягнуць на незалежнасць Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі?

Асеплены агрэсіўнымі намерамі ў адносінах да совецкіх народаў, польскі ўрад у асобе галоўнакамандуючага Саснкоўскага ад палітыкі пасіўнасці і чакання перайшоў да актыўнай барацьбы супроць партызанскага руху, да арганізацыі тэрарыстычных замахаў на партызанскіх дзеячоў, на шлях правакацый і прамога супрацоўніцтва з нямецкімі акупантамі.

Выдаваемы падпольна афіцыёзны «Бюлетэнь інфармацый» 18 сакавіка 1943 года пісаў:

«У генерал - губернатарстве моцна ўзраслі баявыя настроі. Далейшы іх дачасны рост нэмэтазгодны з пункту гледжання польскіх інтарэсаў. Паскарэнне масавых узброеных выступленняў супроць акупантаў было карысна толькі для комуністаў».

Тая-ж газета 11 лютага 1943 года прама пісала:

«Мы маглі-б наносіць акупантам больш удараў і весці больш шырокую барацьбу, але не робім гэтага свядома... Нас абавязвае загад урада і камандуючага ўзброенымі сіламі краіны, каб чакаць з вінтоўкай ля нагі».

Польскія падпольныя фашысцкія арганізацыі, якія дзейнічаюць на тэрыторыі заходніх абласцей Беларусі па ўказцы эміграцкага польскага ўрада, вядуць самую жорсткую барацьбу з польскімі патрыётамі і з атрадамі беларускіх партызан, якія дзейнічаюць на тэрыторыі Беларусі супроць нямецкіх захопнікаў.

Зафіксіраваны выпадкі забойства беларускіх партызан і нападу на партызанскія атрады з боку польскіх правакацыйных і здрадніцкіх арганізацый. Польскія падпольныя арганізацыі ўстанавілі і праводзяць сістэму здрадніцкай правакацыі з мэтай знішчэння беларускага народа.

Так, падпольны начальнік атрада, які належыць да афіцыйнай польскай арганізацыі Саснкоўскага, у загадзе ад 3 мая 1943 года дае наступныя ўказанні:

«Беларус — наш вораг. Імкнуцца збіраць усякія матэрыялы супроць беларусаў, прыпісваючы ім сувязь з партызанамі, каб немцы расстрэльвалі іх. Тым самым мы выжывем іх, адначасова абазляючы астатніх беларусаў супроць немцаў».

Польская ўрадавая радыёстанцыя «Світ» у сваіх перадачах сістэматычна займаецца агідным падбухторваннем супроць партызан, якія вядуць самаахвярную барацьбу супроць нямецкіх захопнікаў.

Польскі эміграцкі ўрад у друку і па радыё вядзе шалёную барацьбу за ўключэнне Заходняй Беларусі ў будучую Польшчу.

Ці не ясна, што такія прадстаўнікі польскага ўрада, як Саснкоўскі і іншыя, скаціўшыся на шлях прамога супрацоўніцтва з нямецкімі акупантамі, не могуць выказваць волю і прадстаўляць інтарэсы польскага народа, які сапраўды жадае змагацца супроць нямецкіх захопнікаў.

Зразумела, ніякія нармальныя дыпламатычныя зносіны з такім урадам немагчымы.

У заяве Совецкага Ўрада ад 11 студзеня 1944 года ўказваецца, што:

«Цяпер адкрываецца магчымасць адраджэння Польшчы, як моцнай і незалежнай дзяржавы. Але Польшча павінна адрадзіцца не шляхам захопу украінскіх і беларускіх земляў, а шляхам звароту ў састаў Польшчы адабраных немцамі ў Польшчы спрадвечных польскіх земляў. Толькі такім чынам можна было-б устанавіць давер'е і дружбу паміж польскім, украінскім, беларускім і рускім народамі».

Усе тыя палякі, якім дорага чэсць і незалежнасць Польшчы, адвярнуліся ад польскіх палітыканаў, якія адседжваюцца ў Лондане, і звязалі свой лёс з Саюзам польскіх патрыётаў у СССР і з доблеснымі польскімі войскамі, якія ў жорсткай барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі даказваюць сваю адданасць свабоднай дэмакратычнай Польшчы, сваю салідарнасць з Чырвонай Арміяй і арміямі нашых саюзнікаў.

Гэта сумесная вызваленчая барацьба совецкага народа з польскім народам адкрывае новую старонку ў гісторыі совецка-польскіх адносін, старонку супрацоўніцтва дзеля агульнага дабра.

Згодна лініі Керзона да Польшчы адыходзіць большасць раёнаў Беластоцкай області, якія з 1939 года і па 1941 год уваходзілі ў склад Беларускай ССР.

У некаторых раёнах, у прыватнасці ў Бельскім раёне, пераважае беларускае насельніцтва, таму будзе зусім правільна гэты раён пры вызначэнні граніц паміж Польшчай і БССР пакінуць у саставе Беларускай ССР.

Я звярачваюся да Вярхоўнага Совета разгледзець гэтае пытанне і прасіць Саюзны Ўрад пры вызначэнні дзяржаўных граніц паміж Совецкім Саюзам і Польшчай улічыць зусім законнае і справядлівае жаданне беларускага народа з'еднаць усе спрадвечныя беларускія землі ў адзіную беларускую Совецкую дзяржаву. **(Працяглыя апладысменты).**

Таварышы дэпутаты!

Прадстаўленыя на разгляд і зацверджанне VI сесіі Вярхоўнага Совета Законы аб утварэнні Народнага Камісарыята Абароны і Народнага Камісарыята Замежных Спраў БССР прапаную зацвердзіць.

Жыццёвая неабходнасць прыняцця гэтых Законаў для нашай Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі больш чым відавочна. Правядзенне ў жыццё іх забяспечыць далейшае ўмацаванне непарушнай дружбы народаў нашага вялікага Совецкага Саюза, далейшае павышэнне баявой магутнасці нашай доблеснай Чырвонай Арміі, сілы і магутнасці нашай соцыялістычнай бацькаўшчыны—СССР.

Беларускі народ, выконваючы наказ свайго правадыра вялікага **Сталіна** аддае ўсе сілы справе хутчэйшага аднаўлення соцыялістычнай народнай гаспадаркі. Ён пашырае партызанскую вайну ў тылу ворага і бязлітасна знішчае нямецкіх акупантаў, дапамагаючы тым самым Чырвонай Арміі паскорыць час нашай перамогі над ворагам. Ён з радасцю будзе вітаць прынятыя Вярхоўным Советам Законы і зробіць усё неабходнае для ажыццяўлення іх дзеля далейшага росквіту і ўмацавання магутнасці нашай Соцыялістычнай Радзімы і ўзвялічэння славы яе на страх ворагам і на дабро совецкага народа! **(Працяглыя апладысменты).**

Масавая работа сярод насельніцтва

Два з лішкам годы насельніцтва нашага раёна знаходзілася пад прыгнётам нямецкіх акупантаў. Ілжывая нямецкая прапаганда ўсімі сродкамі старалася задымiць свядомасць совецкіх людзей, задушыць веру ў зварот совецкай улады. Але дарэмна! Гераічная Чырвоная Армія прыйшла і назаўсёды выгнала нямецкія банды з тэрыторыі раёна.

Аддзел прапаганды і агітацыі райкома партыі шырока разгарнуў палітычна-масавую работу сярод рабочых, калгаснікаў і совецкай інтэлігенцыі, падпарадкаваўшы яе задачам аднаўлення народнай гаспадаркі.

З першых дзён вызвалення раёна былі вылучаны лектары і нештатныя прапагандысты. Пры кожным сельсовеце створаны агіткалектывы. Агітатары замацаваны за насялёнымі пунктамі і ўчасткамі. Яны праводзяць вялікую агітацыйную і растлумачальную работу.

Так, агітатар-комсамолка тав. Краўчанка з калгаса «2-я пяцігодка», Бычанскага сельсовета, праводзіць з калгаснікамі гутаркі аб падзеях на франтах Айчыннай вайны, чытае ім зводкі Совінформбюро, газеты. Яна арганізавала з калгаснікамі вывучэнне кнігі таварыша Сталіна «Аб вялікай Айчыннай вайне Совецкага Саюза», пазнаёміла іх з рашэннямі X сесіі Вярхоўнага Совета СССР і зараз вывучае рашэнні VI сесіі Вярхоўнага Совета БССР.

Агітацыя тут носіць дзейсны, мэтаімкнёны характар; яна спалучаецца з практычнай работай у калгасе. Калгас не выконваў плана лесанарыхтовак. Тав. Краўчанка сабрала калгаснікаў, расказала аб поспехах Чырвонай Арміі і тут-жа ўказала на значэнне лесанарыхтовак для абароны краіны. У выніку калгаснікі арганізавалі брыгады лесарубаў і возчыкаў. 20 калгасніц выйшлі на лесанарыхтоўкі, і за кароткі час план лесанарыхтовак быў выкапан.

Калгаснікі сабралі і ўнеслі ў фонд абароны краіны 4.000 руб.

Тав. Краўчанка арганізавала ў калгасе насценную газету, якая мабілізуе калгаснікаў на баявое правядзенне веснавой сяўбы.

Добра працуе агіткалектыў Рассохскага сельсовета, які налічвае 11 агітатараў. Апрача дакладаў і гутарак, агітатары праводзяць калектыўныя чыткі кнігі «Нічога не забудзем, нічога не даруем», якая выкрывае зверствы нямецкіх акупантаў і выклікае ў слухачоў пачуццё смяртэльнай нянавісці да іх.

Кіраўнік агіткалектыва тав. Новікаў правёў пяць занятак з сельскім актывам, на якіх перадаў вопыт работы перадавых калгасаў сельсовета ў аднаўленні грамадскай гаспадаркі. У выніку работы агіткалектыва Рассохскі сельсовет ідзе першым па выкананню палітычна-гаспадарчых задач. Калгаснікі гэтага сельсовета сабралі і ўнеслі 42.800 рублёў у фонд абароны краіны.

Расказваючы аб вялікіх поспехах Чырвонай Арміі, аб унутраным і міжнародным жыцці нашай краіны, агітатары мабілізуюць калгаснікаў на дапамогу Чырвонай Арміі, на хуткае і добраякаснае правядзенне веснавой сяўбы на вызваленай зямлі.

Е. ЛАПАЦІН,
загадчык аддзела прапаганды і агітацыі Кармянскага РК КП(б)Б.

Гомельская вобласць.